

УДК 349.2:351.74

**Сергій Миколайович БОРТНИК,**

*кандидат юридичних наук,*

*декан факультету № 2*

*Харківського національного університету внутрішніх справ*

## **ДО ПИТАННЯ АКТУАЛЬНОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ПРАЦЮ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ**

Як і всі громадяни України, поліцейські мають право на належні, безпечні та здорові умови праці, на гідну і своєчасну оплату праці, що цілком зрозуміло. Адже право на працю гарантоване Конституцією України, воно є одним із невід'ємних, фундаментальних прав людини і громадянина, з якого, як слушно зазначав Р. З. Лівшиць, випливають усі інші трудові права [1, с. 104]. Обов'язок держави тим часом – забезпечити необхідні умови для того, щоб кожен міг належним чином, вільно та безперешкодно реалізовувати свої трудові права та законні інтереси у сфері праці. Однак при тому, що усі громадяни рівні в даному праві, механізми його забезпечення можуть і мають відрізнятися залежно від специфіки трудової діяльності, від її змісту та умов виконання. Деякі різновиди трудової діяльності пов'язані з підвищеними ризиками для життя та здоров'я, супроводжуються значними фізичними та (або) психологічними навантаженнями, що вимагає від держави більш ретельного підходу до нормативно-правового, організаційного та іншого забезпечення трудових прав і законних інтересів представників таких професій. Зокрема, це стосується праці поліцейських, небезпечним та шкідливим факторам трудової діяльності яких присвячувало увагу багато дослідників. Наприклад, О. В. Бутиліна виділяє такі: 1) протиправні дії інших осіб; 2) дія вогнепальної та холодної зброї, інших предметів, які застосовуються з агресивними намірами; 3) фізичні перевантаження; 4) нервово-психічні перевантаження; 5) емоційні перевантаження; 6) інші шкідливі та небезпечні фактори, наявні на кожному конкретному об'єкті, дільниці [2, с. 257].

На поліцію покладається ряд надзвичайно важливих завдань щодо охорони та захисту як життя і здоров'я, прав, свобод і законних інтересів окремих громадян, так і публічної безпеки та порядку, а також інтересів держави і суспільства в цілому. І від того, наскільки якісно й ефективно держава забезпечуватиме трудові та тісно пов'язані з ними права і законні інтереси поліцейських, прямим і значним чином залежить дієвість та ефективність виконання ними

своїх професійних завдань, функцій і обумовлених ними службово-трудових обов'язків. Дана обставина, а також той факт, що в Україні протягом багатьох років з боку влади не приділялося суттєвої уваги питанням удосконалення гарантій трудових і тісно пов'язаних із ними прав працівників правоохоронних органів, обумовили значний науковий інтерес до питання правового врегулювання службово-трудової діяльності цієї категорії працівників. Притому означену проблематику вивчали як представники трудо-правової, так і адміністративно-правової науки, що обумовлено специфікою правового статусу правоохоронців.

Значний внесок у її розробку здійснили В. С. Венедіктів, К. Ю. Мельник, М. І. Іншин, С. С. Лукаш, Л. В. Могілевський, Є. Ю. Подорожній, С. В. Попов, В. А. Глуховеря, С. О. Андренко, С. П. Чепела, О. М. Обушенко, О. В. Бутиліна. Ці та інші правознавці вивчали теоретичні і практичні проблеми правового регулювання трудових відносин працівників правоохоронних органів, особливу увагу приділяючи таким питанням, як:

- проблема єдності та диференціації у правовому регулюванні трудових відносин за участю працівників правоохоронних органів;
- співвідношення трудо-правового та адміністративно-правового регулювання у контексті регламентації праці зазначених осіб;
- правове регулювання кадрового забезпечення;
- принципи та гарантії реалізації правоохоронцями права на працю;
- службовий час та час відпочинку;
- стимулювання та відповідальність працівників правоохоронних органів;
- проблеми правової регламентації пенсійного забезпечення працівників правоохоронних органів та ін.

Дослідниками було сформовано значний науковий доробок щодо кола ключових проблем у сфері реалізації працівниками правоохоронних органів, зокрема поліції, своїх трудових прав і визначено можливі шляхи та пропозиції щодо їх вирішення (подолання), перш за все, шляхом внесення відповідних змін до діючого законодавства. Однак, віддаючи належне науковим зусиллям зазначених дослідників, слід відмітити, що внаслідок реформ і перетворень, які відбулися у правоохоронній системі України протягом останніх років, зокрема ліквідація міліції та створення нового центрального органу виконавчої влади – Національної поліції, ряд досліджень втратили свою актуальність, оскільки були орієнтовані на старе законодавство. А ті наукові праці, що вже присвячені питанням правового регулювання

новоствореної Національної поліції, зокрема регулюванню праці поліцейських, орієнтовані переважно на висвітлення окремих проблемних аспектів у цій сфері. Тобто на сьогодні відсутнє комплексне дослідження проблем правового регулювання трудових прав поліцейських.

Відсутність належного теоретичного обґрунтування проблем правового регулювання трудових прав поліцейських пояснюється, на нашу думку, також і тим, що у контексті першочергових завдань реформи органів внутрішніх справ в Україні значна частина дослідників переключила свою увагу на проблематику деполітизації органів Національної поліції, вдосконалення її взаємодії з населенням, підвищення рівня довіри до перших з боку других, розвитку концепції сервісного характеру органів Національної поліції. Втім, проблеми реалізації працівниками поліції трудових і тісно пов'язаних із ними прав нікуди не поділися, оновлене законодавство хоча й принесло певні позитивні зміни і зрушення в цю сферу, але все ж таки не забезпечило належного вирішення всіх її проблемних аспектів.

Наведені обставини обумовлюють необхідність здійснення комплексного дослідження проблем правового регулювання трудових прав поліцейських. При цьому окрема увага має бути приділена вивченню зарубіжного досвіду вирішення даного питання з метою виокремлення його позитивних моментів та з'ясування можливостей їх використання для вдосконалення правового регулювання трудових прав поліцейських в Україні. Ці кроки забезпечать сприйняття зазначених проблем не розрізнено, а в їх єдності, дозволять зрозуміти їх зв'язок та прослідкувати вплив, який вони здійснюють одна на одну, що, у свою чергу, сприятиме виробленню змістовного, комплексного, системного підходу до вирішення даних проблем і запобігатиме фрагментарним, уривчастим заходам щодо подолання їх окремих проявів.

### **Список бібліографічних посилань**

1. Лившиц Р. З. Личность в советском трудовом праве. М. : Наука, 1982. 232 с.
2. Бутиліна О. В. Проблемні питання нормативної регламентації роботи в органах внутрішніх справ // Трудове законодавство: шляхи реформування : матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 12 квіт. 2013 р.) / за заг. ред. К. Ю. Мельника ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2013. С. 257–259. URL: [http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/179/trudove\\_zakonodavstvo\\_konf\\_2013.pdf](http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/179/trudove_zakonodavstvo_konf_2013.pdf) (дата звернення: 20.11.2017).

*Одержано 21.11.2017*